

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “อนตถ -- สิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์”

คำว่า **อนตถ** อ่านแบบภาษาบาลีว่า อะ - นัต - ถะ มาจากคำว่า **น** (ไม่) กับคำว่า **อตถ** (ประโยชน์) แปลง **น** เป็น **อน** รวมกันเป็น **อนตถ** เขียนเป็นไทยได้ว่า **อนัตถะ** แปลว่า ไม่ใช่ประโยชน์ มีความหมายที่ลึกซึ้งอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในความหมายที่กล่าวถึงสภาพธรรมที่เป็นอกุศลธรรมทั้งหลายทั้งปวง อกุศลธรรมทั้งหลายทั้งปวงไม่เป็นประโยชน์ใดๆ ทั้งสิ้น มีแต่โทษเท่านั้น การที่จะรู้ถึงความไม่มีประโยชน์ของอกุศลธรรมทั้งหลาย ก็ต้องด้วยปัญญาความเข้าใจถูกเห็นถูก ดังข้อความจากพระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต ภัททियสูตร ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสกับภัททियลิจฉวีว่า

“ดูกร ภัททियะ เมื่อใด ท่านพึงรู้ได้ด้วยตนเองว่า ธรรมเหล่านี้เป็นอกุศล ธรรมเหล่านี้มีโทษ ธรรมเหล่านี้อันวิญญูชนติเตียน ธรรมเหล่านี้อันบุคคลสมาทาน(ถือเอา)ให้บริบูรณ์แล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อมิใช่ประโยชน์เกื้อกูล เพื่อทุกข์ เมื่อนั้น ท่านทั้งหลายพึงละเสียเถิด ดูกร ภัททियะ ท่านจะพึงสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน ความโลภ เมื่อเกิดขึ้นภายในบุคคล ย่อมเกิดขึ้นเพื่อประโยชน์ หรือ เพื่อมิใช่ประโยชน์?”

ภัททियลิจฉวี กราบทูลว่า “เพื่อมิใช่ประโยชน์ พระเจ้าข้า”

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสถามว่า “ดูกร ภัททियะ ก็บุคคลผู้โลภมาก ถูกความโลภครอบงำ ย่ำยิจิต ย่อมฆ่าสัตว์ก็ได้ ลักทรัพย์ก็ได้ คบชู้ก็ได้ พุดเท็จก็ได้ ย่อมชักชวนผู้อื่นเพื่อความเป็นอย่างนั้นก็ได้ ข้อนี้ย่อมเป็นไปเพื่อมิใช่ประโยชน์ เพื่อทุกข์ตลอดกาลนาน หรือ?”

ภัททियลิจฉวี กราบทูลว่า “อย่างนั้น พระเจ้าข้า”

(ข้อความบางตอนจาก พระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต ภัททियสูตร)

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นคำสอนที่น่าอัศจรรย์ เป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล แก่ผู้ที่มีโอกาสได้ฟังได้ศึกษาอย่างแท้จริง เป็นคำสอนของบุคคลผู้ที่ทรงบำเพ็ญพระบารมีมาตลอดระยะเวลาสี่อสงไขยแสนกัป ซึ่งเป็นระยะเวลานานมาก เพื่อที่จะทรงตรัสรู้ธรรมตามความเป็นจริง และไม่ใช่เพียงเพื่อตรัสรู้เฉพาะพระองค์เพียงพระองค์เดียวเท่านั้น แต่ทรงมีพระมหากรุณาที่จะทรงแสดงพระธรรมเกื้อกูลให้สัตว์โลกได้เข้าใจพระธรรมตามพระองค์ด้วย ดังนั้น คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสัจจธรรม เป็นความจริง ซึ่งทำให้ผู้ฟังเริ่มเกิดปัญญาที่จะรู้จักตัวเอง และรู้จักสิ่งที่มีจริงทุกอย่างตามความเป็นจริง จนกระทั่งดับกิเลสได้

ในชีวิตประจำวัน แต่ละคนก็มีอกุศลมากด้วยกันทั้งนั้น เพราะเคยได้สะสมมานานแสนนาน ในสังสารวัฏฏ์ อกุศลเมื่อได้เหตุได้ปัจจัยก็เกิดขึ้นทำกิจหน้าที่ และเกิดขึ้นบ่อยมากเกือบจะตลอดเวลา กี่ว่าได้ เพราะถ้าอกุศลไม่เกิด ก็เป็นโอกาสที่อกุศลจะเกิดขึ้น เมื่อเป็นเช่นนั้น ถ้าไม่ได้อาศัยพระธรรมที่

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ก็จะไม่รู้เลยว่า ตนเองเป็นผู้มีอกุศลมากน้อยแค่ไหน เมื่อไม่รู้ อกุศลตามความเป็นจริง ก็ไม่สามารถละคลายอกุศลใดๆ ได้เลย การที่จะรู้ความจริงอย่างนี้ได้ ก็ต้องฟังพระธรรม และพระธรรมทุกๆ คำ ที่พระองค์ทรงแสดงซ้ำๆ บ่อยๆ เนื้อหา ก็เพื่อให้ได้ เข้าใจในสิ่งที่ยังไม่เข้าใจ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเพียงพอแก่ผู้ที่สามารถจะเข้าใจได้, มิได้ทรงบังคับให้ ผู้นั้นผู้นี้มานับถือพระองค์ หรือทรงบังคับให้ผู้นั้นผู้นี้มาเป็นสาวกของพระองค์ แต่ทรงแสดงความจริง เพื่อให้ผู้ที่ได้ฟัง ได้ศึกษา มีการพิจารณาไตร่ตรอง เห็นด้วยตนเองตามความเป็นจริง ดังตัวอย่างใน ภัททกัณฐสูตรนี้ พระองค์ทรงแสดงแก่ภัททกัณฐิกฉวีว่า สภาพธรรมใดที่มีโทษก็ควรละ ทั้งความโลภ ความโกรธ ความหลง ความแหว่งดี และสภาพธรรมใดที่ไม่มีโทษ คือความไม่โลภ ความไม่โกรธ ความไม่หลง ความไม่แหว่งดี เป็นธรรมที่ควรอบรมเจริญให้มีขึ้นในชีวิตประจำวัน เมื่อได้ฟัง ได้พิจารณา เข้าใจตามความเป็นจริงแล้ว จากที่เคยเป็นผู้มากไปด้วยอกุศลประการต่างๆ ทั้งความ ติดข้อง ความโลภ ความโกรธ ความหลง ความแหว่งดี เป็นต้น ก็สามารถที่จะละคลายอกุศล ขัดเกลาสีที่ไม่ดี ภายในจิตใจของตนเอง และอบรมเจริญธรรมฝ่ายดีเพิ่มขึ้นในชีวิตประจำวัน

เมื่อภัททกัณฐิกฉวีได้ฟังและมีความเข้าใจอย่างนี้แล้ว ก็รู้ว่าคนอื่นที่เข้าใจผิดกันว่า พระสัมมา- สัมพุทธเจ้าทรงมีมายากลบใจคนอื่นนั้น แท้ที่จริงแล้วสิ่งที่คนอื่นเข้าใจนั้น ก็คือพระธรรมคำสอนของ พระองค์นั่นเอง จึงได้กราบทูลแก่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า เครื่องกลบใจนี้ดีนักแล ถ้าญาติสาโลหิต ผู้เป็นที่รักของข้าพระองค์ ฟังกลบใจด้วยเครื่องกลบใจนี้ไซ้ ข้อนั้นจะพึงเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุขแก่ญาติสาโลหิตผู้เป็นที่รักของข้าพระองค์ตลอดกาลนาน ซึ่งรวมถึงชนทั้งหลายทั้งปวง ด้วย

จึงแสดงให้เห็นตามความเป็นจริงว่า พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ดีแล้วเท่านั้น เป็นสิ่งที่ประเสริฐกว่าสิ่งอื่นใด ที่จะทำให้ผู้ที่ได้ฟังได้ศึกษา มีความเข้าใจถูกเห็นถูก เป็นไปเพื่อการ ขัดเกล่าอกุศล ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ภายในจิตใจของตนเอง จนกระทั่งสามารถดับอกุศลได้ ตามลำดับขั้น ซึ่งจะขาดการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม เป็นปกติในชีวิตประจำวันไม่ได้เลย ค่อยๆ ฟัง ค่อยๆ สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกไปที่ละเล็กทีละน้อย.

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๕-๖๒๘๗๑๐๖